

ГЕОПОЛІТИКА ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

УДК: 32.327

Леся Дорош

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ МОНДІАЛІЗМУ: ГЛОБАЛЬНА ПОЛІТИКА З ПОГЛЯДУ ТЕОРІЇ ЛАТЕНТНИХ СТРУКТУР

© Дорош Л., 2014

Розглянуто діяльність мережі організацій мондіалізму, до яких належать: Рада з міжнародних відносин, Тристороння комісія, Більдерберзький клуб. Зіставлено позиції прихильників та критиків теорії латентних структур щодо міри впливу згаданих мондіалістських інститутів на управлінські державні структури, їх посягання на національний суверенітет, побудови планетарного надуряду. Критично доведено неможливість однозначно стверджувати про зникнення суверенних держав; підкорення національного наднаціональному; перетворення держав на автономні та союзні республіки неформально існуючої глобальної держави.

Ключові слова: мондіалізм, новий світовий порядок, Рада з міжнародних відносин, Тристороння комісія, Більдерберзький клуб, глобалізація, національна держава.

Lesya Dorosh

THE INSTITUTIONALIZATION OF MONDIALISM: THE GLOBAL POLITICS IN TERMS OF THE THEORY OF LATENT STRUCTURES

© Dorosh Lesya, 2014

The article observes the problem of the development of different concepts of the future of mankind, particularly, in terms of the search of hidden (latent) structures of influence on the international community. In the frames of analyzed variants of the global policy development (the scenarios of «global unrest», «balance of interests», «new world order») it is stated that the mondialism is one of the important elements of the possible scenario of the development of current global political system. Its adherents advocate about the merging of all states in a single planetary formation with a single governing body, a global government; the establishment of supranational laws and the federal structure on the whole planet; the elimination of racial, religious, ethnic, national, and cultural boundaries. The author clarifies the features of the institutionalization of the mondialist ideas and the specific character of functioning of the latent institutions of mondialism; analyzes the activity of a network of mondialist organizations which include «Foreign Relations Council» (FRC), «Trilateral commission», «Bilderberg group». The work compares the positions of supporters and critics of the theory of latent structures regarding the extent of the impact of mondialist institutions on the administrative state structures, its encroachment on the national sovereignty, and the creation of the global government. The author critically proves the inability to clearly affirm the disappearance of sovereign states; the national being subjugated by supranational; the transformation of the states into autonomous and allied countries of informally functioning

global state. The author also affirms the research perspective of the future role of the national state in the global system of international relations in the context of the likelihood of the existence of a common supranational political structure headed by the «global government», the peculiarities of the formation of a «new world order», the ways of resolving and the prevention of the military conflicts on the planet.

Key words: mondialism, new world order, «Foreign Relations Council», «Trilateral Commission», «Bilderberg group», globalization, the national state.

Після руйнування двополюсної системи сучасних міжнародних відносин та підйому останньої хвилі глобалізації перед основним міжнародним актором – гегемоном планети (США) і його союзниками постало питання закріплення та підтримки їх статусу наддержав. Однак за умов жорсткої боротьби за визначення майбутнього глобального образу планети дослідники наголошують, що особливо важливо диференціювати глобалізацію як природний, об'єктивний процес та як суб'єктивний, штучний, насильницький – в інтересах так званих глобалізаторів [12].

Отож, важливим напрямом досліджень сучасної глобальної політики, і зокрема міжнародних відносин, стає розроблення представниками наукових шкіл різноманітних концепцій майбутнього людства, зокрема з погляду певних світоглядних парадигм, цивілізаційних засад, пошуків прихованих (латентних) структур впливу на міжнародне співтовариство. Як стверджують вітчизняні теоретики атлантизму, до головних факторів, що визначають сьогоденну геополітичну динаміку «Старого світу», належать фактори: «ризик», «стабілізації» і «нового світового порядку». Тому найбільш ймовірними варіантами розвитку глобальної політики вважають сценарії:

- «глобальної смути», коли «обвал» держав Заходу спричинить ланцюгову реакцію по всій планеті, «ожививши» так усі лінії соціальних розломів, викликавши тотальний хаос, глобальну війну «всіх проти усіх» із загрозою загибелі людства;

- «балансу інтересів», який призведе до поступового «згасання» атлантичної системи – вихід планети з-під контролю США та їх союзників по НАТО. Впродовж «перехідного періоду» може сформуватись тимчасова нова глобальна політична інфраструктура, основними елементами якої стануть регіональні «центри сили», які контролюватимуть власні «зони геополітичної відповідальності», і знаходитимуть взаємоприйнятні рішення. Позитивну роль у створенні такої конструкції могли б відіграти існуючі структури міжнародного співробітництва (до прикладу – ООН). Однак при цьому відбудеться їхня неминуха «деамериканізація», тобто вихід зі сфери переважного впливу США та їх союзників;

- «нового світового порядку», який передбачає формування жорстко-централізованої системи примусового управління розвитком людської цивілізації, стратегічними компонентами якого є: мондіалізм, інститути наддержавного управління, геополітичне та геостратегічне районування [11].

Отож мондіалізм є одним із важливих елементів ймовірного сценарію розвитку сучасної глобальної політичної системи. Суттю цього напряму є пропагування злиття усіх держав в єдине планетарне утворення з єдиним керівним органом – глобальним урядом, встановлення наддержавних законів і федеративної структури на всій планеті, знищення расових, релігійних, етнічних, національних і культурних кордонів за одночасної поваги до різноманіття культур та народів.

Мондіалістські ідеї набули своєї інституціоналізації, структурної опори в діяльності різноманітних груп еліт, що об'єднані в організації, конкретні інститути, які мають за мету перетворення світу на єдине ціле з єдиним (зазвичай, тіншовим) правлінням, відповідають за реалізацію планів установа нового світового порядку. Так твориться, за визначенням М. Шепелева, політична система мондіалізму як система взаємодії транснаціональних політичних еліт, які втратили національну прив'язку та діють всупереч інтересам власних народів, що виражається у змісті та способах прийняття глобальних політичних рішень [12]. Отже, особливої **актуальності** набуває комплексне дослідження латентної діяльності керівних у глобальній політиці мондіалістських інститутів та організацій, яка проявляється у їх ідейному впливі на правлячі національні еліти, формуючи єдність їхніх думок та дій.

Витоки ідей мондіалізму прихильники теорії латентних структур шукають в утопічних вченнях середньовіччя, творці яких прагнули прискорити встановлення «тисячолітнього Царства Божого» на Землі. Поряд із релігійними (містичними) версіями мондіалізму у Новий час розроблялись його атеїстичні, раціоналістичні версії, наприклад, вчення О. Конта про «Третю Еру» та майбутнє людства як «всесвітньої» батьківщини, яка покликана об'єднати в майбутньому всіх землян, та «Маніфест» К. Маркса та Ф. Енгельса, які сформулювали схожі ідеї («Пролетарі всіх країн, єднайтеся!») [2].

Терміном «мондіалізм» (від лат. «*mundus*», фр. «*monde*» – «світ») прихильники теорії латентних структур (конспірологи) позначають особливий світогляд частини політичного істеблішменту Заходу, носії якого вважають, що настав час для встановлення прямого правління «світового уряду», що змінить форми модерної державної, національної влади з її традиційними вищими державними інститутами – урядами, президентами, парламентами тощо. Фактично, російські геополітики (зокрема, О. Дугін) під мондіалізмом розуміють «скасання національного суверенітету держав і націй, добровільну передачу влади якійсь дивній, тіньовій, наднаціональній еліті, ніким не обраній і ніким не контрольованій» [3]. На їх думку (Ю. Тихонравов), свідченням посилення впливу мондіалізму було створення Ліги Націй у 1919 р. та Організації Об'єднаних Націй у 1945 р. [9].

Англомовна транслітерація терміна «мондіалізм» (Mundialization) у Вільній енциклопедії «Вікіпедія» фактично подається без ідеологічних нашарувань як синонім терміна «глобалізація» (globalization) і особливо синонім політичного виміру останньої – демократичної глобалізації [15]. У російській же версії цієї енциклопедії зазначено, що цей термін часто плутають з явищем глобалізації, водночас стверджено, що іноді останній термін застосовують для опису економічного виміру феномену глобалізації, тоді як термін «мондіалізація» – для опису глобалізації політичної [7].

Детальний аналіз проблем формування «нового світового порядку» та трьох основних інститутів мондіалізму з позиції теорії латентних структур здійснив О. Чемшит у статті «Наддержавний рівень політичного правління: «новий світовий порядок» [11]. Особливої уваги заслуговують дослідження М. Шепелева (з погляду зазначеної позиції), який пропонує використовувати термін «політична система мондіалізму» для опису процесів і станів, що наявні у глобальній реальності [12]. Також слід згадати дисертаційне дослідження А. Задорожного, який розглянув мондіалістські концепції різних періодів [4].

Окремо слід виділити роботу Р. Шульцінгера, у якій він описує амбіції західних експертів із зовнішньої політики – членів «Ради з міжнародних відносин», межі їх впливу у конструюванні цих ідей та їх втіленні. Йдеться про вироблення рекомендацій та їх надії щодо управління взаємозалежною глобальною економікою планети, позицію щодо питання участі США у Другій світовій війні, плани створення післявоєнного порядку тощо. Автор доходить до висновку, що критики відповідних структур та персоналій постійно перебільшують вплив Ради і, отже, через це вона не може претендувати на статус латентної структури глобальної політики [16].

Враховуючи вищезазначене, слід вказати на переважання суб'єктивних критеріїв оцінки певними дослідниками впливу різних латентних структур на розвиток глобальної системи. Йдеться про недостатню кількість критичних досліджень варіантів майбутнього глобального порядку та напрацювань як прихильників, так і опонентів планетарної інтеграції.

Метою цієї статті є аналіз особливостей інституалізації мондіалістських ідей та з'ясування специфіки функціонування латентних інститутів мондіалізму у контексті втілення на практиці положень теорії «нового світового порядку».

Попри згадані вище протоїдеї щодо мондіалізму, все ж слід погодитись, що в сучасний період провідна їх роль пов'язана із реальними в політичній ідеології США претензіями Америки на виключність. Вже зі середини XIX ст. окремі американські ідеологи стверджували, що в недалекому майбутньому США стануть центром, навколо якого всі нації об'єднаються в єдиний народ. Найчіткіше ці ідеологічні установки сформулював американський політолог Г. Моїс 1941 р., який стверджував, що XX ст. має стати значною мірою американським. Ці ідеї 1945 р. були покладені в

основу курсу державної зовнішньої політики США, в яких підкреслювалося, що перемога у Другій світовій війні покладає на американський народ тягар відповідальності за подальше керування планетою. Відтак, у XX ст. США стали головним ідеологічним та політичним центром мондіалізму [2].

Перші організації правомондіалістського напрямку виникли на рубежі XIX–XX ст. Впродовж XX ст., стверджують прихильники теорії латентних структур, мондіалістські організації, які уникали зайвої реклами і часто були секретними, змінили чимало назв. Існували Універсальний рух за світову конфедерацію Г. Девіса, Федеральний Союз і навіть Хрестовий похід за Світовий Уряд (організований англійським парламентарем Г. Асборном у 1946 р.) [9]. Нині, на думку прихильників згаданої концепції, у центрі структури мережі мондіалізму перебувають такі неурядові організації, як Рада з міжнародних відносин (Council on Foreign Relations (CFR)), Тристороння комісія (Trilateral commission), Більдерберзький клуб (Bilderberg group).

Рада з міжнародних відносин виникла після Першої світової війни (1921 р.) як суто американська структура з ініціативи родини Рокфеллерів та за підтримки Дж. П. Моргана як філіал Фонду Карнегі за всесвітній мир, об'єднавши найбагатших людей США. З погляду прихильників теорії змови, примітно, що створення цієї тіньової організації відбувалося синхронно з формуванням офіційної Ліги Націй. Сьогодні цей інститут очолює Річард Хаас (Richard Haass). Від моменту заснування і донині явною метою функціонування CFR є вироблення американської стратегії в планетарному масштабі, а кінцевою ціллю проголошувалась повна уніфікація планети і створення Світового Уряду [9], яку прихильники концепції трактують як скорочення «максимально великої кількості маленьких держав для створення Світового Уряду, контрольованого особливо хижими фінансистами планети» [11].

Офіційно CFR декларує себе як проамериканська організація, видавець, «фабрика думок», що спеціалізується на дослідженні та оцінці курсу зовнішньої політики США та міжнародних справ. На офіційному сайті CFR, місія цієї організації визначається у тому, щоб бути «ресурсом для своїх членів, урядовців, бізнесменів, журналістів, викладачів та студентів, громадських та релігійних лідерів та інших зацікавлених громадян для того, щоб допомогти їм краще зрозуміти світ та вибір зовнішньої політики, що стоять перед США та іншими державами» [14].

CFR, окрім президентів США (сім їх президентів були членами цієї організації, за винятком Р. Рейгана, В. Клінтон та Дж. Буш мол. є ними досі), міністрів, послів і високих державних чиновників, складається сьогодні з провідних банкірів і фінансистів, керівний склад ТНК і найбільших фірм, елітну професуру, власників і топ-менеджерів інформаційних мереж, конгресменів, суддів Верховного Суду США, генералітет НАТО, СІА й інших спецслужб. Саме в цьому колі розробляються основні стратегічні рішення, що потім втілюються за сприяння американської політичної, військової і фінансової міці за підтримки європейських держав, цілком і повністю залежних від мондіалістського лобі [11].

Отож, CFR є «консультативним органом» при американському уряді й видає впливовий журнал «Foreign Affairs». Ця організація часто проводить засідання, на яких урядові чиновники, глобальні лідери та визначні члени зовнішньополітичної спільноти США обговорюють основні міжнародні питання. У межах CFR існує «фабрика думок» – програма досліджень Д. Рокфеллера, до складу якої входять понад 50 вчених, а також 10 стипендіатів з різних регіонів планети, які досліджують важливі питання, що формують порядок денний міжнародного співтовариства.

У статті під назвою «Джерела радянського поведінки» («The Sources of Soviet Conduct») (1947) член цієї дослідницької групи Джордж Кеннан (George Kennan) ввів термін «стримування». Цей есей впливав на формування американської зовнішньої політики впродовж діяльності семи майбутніх президентських адміністрацій. В. Банді (William Bundy) очолив групу дослідників, яка заклала основу для подальшого створення плану Маршалла та НАТО. Д. Ейзенхауер (Dwight D. Eisenhower) очолював дослідницьку групу CFR, коли він займав пост президента Колумбійського університету. Ставши президентом, Д. Ейзенхауер призначив державним секретарем Дж. Ф. Даллеса (John Foster Dulles), іншого члена CFR. Згодом, після засідання з питань «ядерної зброї і зовнішньої політики», на авансцену американської геополітики вийшов Г. Кіссінджер (Henry

Kissinger), якого у 1969 р. президент Р. Ніксон призначив радником з національної безпеки. У подальшому ідеї представників CFR слугували «живильним середовищем» для розроблення важливих напрямів курсу американської зовнішньої політики, таких як взаємне стримування, контроль над озброєннями та нерозповсюдження ядерної зброї [14].

Вчені CFR пропонують висновки та дають політичні рекомендації адміністрації Президента США, звітують перед Конгресом, надають інформаційні та кадрові ресурси для дипломатичної спільноти, взаємодіють із засобами масової інформації, публікують книги, звіти, статті з проблематики зовнішньої політики. Для окремих дослідників парадокс діяльності CFR полягає в тому, що ця організація активно розробляє планетарну концепцію для США, що формується на основі особливих внутрішніх факторів, яка, однак, багато в чому суперечить інтересам Сполучених Штатів Америки, як держави. З цієї причини діяльність CFR і донині гостро критикують [11].

Отож, навколо CFR є чимало дискусій, пов'язаних із теорією змови. Зі свого боку, представники CFR обґрунтовують конфіденційність їхніх досліджень, зазначаючи, що вона необхідна не тому, що вони поділяють або обговорюють секретну інформацію, а тому, що закрита система дає змогу учасникам вигадувати, обговорювати і випробовувати нові ідеї з іншими її членами. З іншого боку, CFR обвинувачують у змові з метою побудови «світового уряду», згадуючи при цьому про значну кількість високопоставлених урядових чиновників (разом з світовими лідерами бізнесу та діячами впливових ЗМІ), що є членами цієї організації, а також аспекти американської зовнішньої політики, до аналізу та регулювання яких її члени були залучені [14].

Ще таємнішою є діяльність Більдерберзького клубу (БК) – організації, створеної за участю американських та європейських політиків, фінансистів, аналітиків та інтелектуалів. Однак зараз режим таємності навколо організації значно послабився, отже, інформацію про нові «саміти» його членів можна знайти у мережі Інтернет. Сенс існування БК – у координації зусиль держав Заходу щодо встановлення «нового світового порядку» та підпорядкування інтересам західних еліт векторів розвитку політичної й економічної ситуації на планеті. Зокрема, російський неоевразієць-конспіролог О. Дугін вважає, що після падіння СРСР цього завдання практично досягнуто. Звідси й ослаблення завіси таємниці» [3]. У перших документах клубу наголошено на довгостроковому плануванні підривної зовнішньополітичної боротьби Заходу щодо СРСР і країн «третього» світу. На зустрічі БК у червні 1997 р. біля м. Атланта (США) розглядали питання про створення трьох адміністративних центрів Світового Уряду: європейського, американського і тихоокеанського [11].

БК також критикують за відсутність прозорості та підзвітності у його діяльності, звинувачують його членів у змовах. Причому критика звучить від представників полярних позицій на політичному спектрі. Так, ліві звинувачують Більдерберзьку групу в змові з метою нав'язати людству капіталістичне панування, а окремі праві, навпаки, звинуватили групу в змові з метою ввести світовий уряд та планову економіку [13].

Отже, з ініціативи Д. Рокфеллера виникли три інститути мондіалізму. Він донедавна їх і очолював. Третій інститут – Тристороння комісія або Трилатераль (ТК) створили у 1973 р. активісти Більдеберзького клубу. Завдання ТК – аналогічне до завдань БК – обговорення глобальних проблем та пошук їх рішень, тільки об'єкт ширший – Американська, Європейська і Тихоокеанська геоекономічні зони, об'єднані під егідою США [17]. Станом на 2010 р. до складу комісії входило понад 390 учасників. Цікаво, що статут Тристоронньої комісії не дає змоги державним службовцям бути її членами. Водночас слід розуміти, що окремі впливові політики були пов'язані з Тристоронньою комісією, будучи в той чи той час її членами [10].

Як і щодо інших мондіалістських організацій, щодо ТК звучать закиди в надмірному впливі на управлінські державні структури, її посягання на національний суверенітет. Так, Б. Голдуотер (Barry Goldwater) критикує дискусійну групу, стверджуючи, що це «майстерні, скоординовані зусилля, щоб захопити контроль і консолідувати чотири центри влади: політичну, грошово-кредитну, інтелектуальну і церковну...; створити всесвітню економічну владу вищого рівня порівню до рівня політичних урядів національних держав». Окрім того, Н. Хомський (Noam Chomsky) зазначає, що Тристороння комісія має за мету викликати так звану більшу поміркованість у демократії, тобто повернути людей до пасивності та покірності, щоб вони не докладали значних

зусиль для впливу на державну владу. Їх турбує роль молоді у політичному процесі, здатної занадто вільно здійснювати власні ініціативи та вирішувати проблеми, а завданням влади є краще їх контролювати. Дослідник згадує й про надмірний вплив групи ТК на адміністрацію президента США Дж. Картера. ТК також вважають одним із «оплотів» вірогідного «світового уряду», звинувачують її представників в організації терористичних атак 11 вересня 2001 р. для започаткування нового світового порядку [17].

Отже мондіалізм та його латентну інституціоналізацію сприймають дослідники, які дотримуються антиамериканських позицій, вкрай негативно. Як стверджує О. Чемшит, така позиція зумовлена тим, що прихильниками мондіалізму у геостратегічному плані передбачено досягнення і закріплення переваги держав з «морським модусом» поведінки над державами з «континентальним модусом» (у термінах Ж. Атталі), через установа контролю над внутрішньою Євразією [11].

«Новий світовий порядок» з погляду антиамериканістів – це набір мондіалістських технологій, спрямованих на встановлення «глобальної диктатури» Заходу в ім'я збереження ним ілюзії свого політичного, економічного і військового лідерства. Це всесвітній, месіанський, есхатологічний, релігійний проект, глибоко продумана утопія» [11]. Йдеться про майбутнє «золоте століття» існування людства, що триватиме під керуванням певного надуряду. Ці ідеї, на думку прихильників теорії латентних структур, все частіше звучать у висловах представників Більдерберзького клубу, Тресторонньої комісії, Американської ради з міжнародних зв'язків та інших інтелектуальних центрів мондіалізму.

Отже, на думку прихильників мондіалізму та представників основних мондіалістських організацій, національне та державне, як мінімум, є другорядним і, як максимум, взагалі не має права на існування. Мондіалізм стверджує про неминучість повної планетарної інтеграції, про перехід від множинності держав, народів, націй і культур до «єдиного світу», єдиної держави (Пангеї). Однак сьогодні дослідники – носії критичних поглядів, які не належать до прихильників теорії латентних структур не можуть однозначно стверджувати про зникнення суверенних держав з їх бюрократичною системою управління, що реалізує право на верхову владу на певній території; підкорення національного наднаціональному, про перетворення держав на автономні та союзні республіки неформально існуючої Пангеї. Відтак, **перспективними є подальші дослідження** майбутньої ролі національної держави у глобальній системі міжнародних відносин у контексті ймовірності існування єдиної наднаціональної політичної структури на чолі з «глобальним урядом», особливостей формування «нового світового порядку», способів вирішення та запобігання військовим конфліктам на планеті.

1. Більдерберзький клуб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Більдерберзький_клуб. 2. Геополітична концепція мондіалізму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nebook.net/book_geopolitika_573_page_23/. 3. Дугин А. Угроза мондиализма-2 / А. Дугин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://conspi.ru/publ/a_dugin_konspirologija/ugroza_mondializma_2/17. 4. Задорожний А. В. Генезис и эволюция мондиализма: международно-правовые аспекты: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Задорожний А. В. – К., 1988. – 201 с. 5. Кирсанов В. Мировое правительство: тайный заговор против человечества / Кирсанов В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.proza.ru/2009/02/18/37>. 6. Мондиализм – неизвестный, но не загадочный [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.e-reading.biz/chapter.php/1001406/9/Yakuceni_Sergey_-_Zavtra_budet_voyna.html. 7. Мондиализм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Мондиализм>. 8. Совет по международным отношениям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Совет_по_международным_отношениям. 9. Тихонравов Ю. В. Мондиализм // Геополитика / Ю. В. Тихонравов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://society.polbu.ru/tihonravov_geopolitics/ch26_i.html. 10. Трёхсторонняя комиссия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Трёхсторонняя_комиссия. 11. Чемшит О. О. Наддержавний рівень політичного правління: «новий світовий порядок» / О. О. Чемшит [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://otherreferats.allbest.ru/political/00292834.html>. 12. Шепелєв М. А. Політична система мондіалізму як нова реальність глобального світу [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2005/44-31-20.pdf>. 13. Bilderberg Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/Bilderberg_Group. 14. Council on Foreign Relations [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/Council_on_Foreign_Relations. 15. Mondialisation [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://en.wikipedia.org/wiki/Mundialization>. 16. Schulzinger Robert D. *The Wise Men of Foreign Affairs: The History of the Council on Foreign Relations* / Robert D. Schulzinger // Columbia University Press. – N. Y. – 1984 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: https://webpace.utexas.edu/hcleaver/www/357L/357Lsum_s2_Schulzinger.Htm. 17. Trilateral Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://en.wikipedia.org/wiki/Trilateral_Commission.

УДК: 316.334.3:327.3

Мар'яна Здоровега

Національний університет «Львівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

© Здоровега М., 2014

Висвітлено сутність, особливості становлення та головні ознаки глобального громадянського суспільства в умовах сучасних міжнародно-політичних трансформацій. Виділено комплекс процесів глобалізації, під впливом яких формується глобальне громадянське суспільство, визначено його структурні елементи. Проаналізовано вплив формальних (державних) інститутів на функціонування глобального громадянського суспільства.

Ключові слова: глобальне громадянське суспільство, наднаціональні актори, транснаціональні зв'язки, глобальна взаємодія, контрвлада, космополіт, мегасуспільство, національна держава, детериторіалізація громадянства, соціальна взаємодія.

Marjana Zdorovega

PECULIARITIES OF FORMATION OF THE GLOBAL CIVIL SOCIETY

© Zdorovega Marjana, 2014

In this work it was determined that the formation of the global civil society occurs under an impact of globalization processes such as: influence of supranational actors on the policy of different countries; formation of common interdependent financial market; decentralization of power authorities in the international system structure; expansion of the transnational corporations activity; formation of transnational relations among societies; states' integrations; international migration of population. It was found out that global society is a relatively independent interaction sphere of the non-governmental subjects of international interaction (i. e. individuals, organizations, social movements etc.) that are uniting in order to defend their interests at the global level. The peculiarities of establishment of the global civil society include predominance of man's interests as an individual above the interests of a man